

Ludwik Fleck
and his 'Thought Collectives'

Людвік Флек
і його 'мисленнєві колективи'

Book of Abstracts | Тези доповідей

2019

Oleh Shepetyak
(Kyiv Borys Hrinchenko University)

Ludwik Fleck and Thomas Kuhn: Similarities and differences in two concepts of the philosophy of science

In the preface of his book *The Structure of Scientific Revolutions* edited in 1962, Thomas Samuel Kuhn calls Fleck's most important work "an essay that anticipates many of my own ideas." Fleck's work was so important for Kuhn that the next few years he worked on translating it into English. In 1976 Fleck's most important philosophical work *Genesis and Development of a Scientific Fact* was edited with Kuhn's foreword. In *The Structure of Scientific Revolutions* Kuhn used the German version of *Genesis and Development of a Scientific Fact*. So great diligence to Fleck's work evidences that Kuhn's philosophical system couldn't have come about without Fleck's work. The topic of this presentation is the research of analogies and differences of both philosophical systems. Our opinion is that Kuhn took Fleck's most important ideas but rethought every one of them.

1 The first analogy between both systems is Fleck's "thought style" and Kuhn's "paradigm." Both concepts have the same attributes. The difference between these concepts is the scope of application. In Fleck's opinion, there are so many thought styles in the life of every person, depending on how many cognition areas a person parts on. Thought styles can be very different:

Олег Шепетяк
(Київський університет імені Бориса Грінченка)

Людвік Флек і Томас Кун: схожості й відмінності у двох концепціях філософії науки

У вступі до своєї книги «Структура наукових революцій», виданої в 1962 році, Томас Семюел Кун назвав найважливішу роботу Людвіка Флека «есеєм, який випередив багато моїх власних ідей». Робота Л. Флека була така важлива для Т. Куна, що він через декілька років ініціював її переклад англійською. У 1976 році найважливішу філософську працю Людвіка Флека *Як постає і розвивається науковий факт* було видано з переднім словом Томаса Куна. У *Структурі наукових революцій* Т. Кун послуговувався текстом *Як постає і розвивається науковий факт* у німецькомовному виданні. Темою цієї презентації є дослідження аналогій і відмінностей цих двох філософських систем. На наше переконання, Томас Кун перейняв найважливіші ідеї Людвіка Флека, проте переосмислив кожную з них.

1 Перша аналогія між двома системами – це Флеків «мисленневий стиль» і Кунова «парадигма». Обидва концепти мають ті самі атрибути. Відмінністю цих двох концептів є сфера їхнього застосування. На думку Людвіка Флека, в житті кожної людини функціонує стільки мисленневих колективів, до скількох сфер пізнання вона належить. Мисленневий колектив може бути дуже різний: наукове знання та дослідницькі методи,

scientific knowledge and research methods, basic religious beliefs, political and social ideologies, philosophical systems, etc. Kuhn didn't want to create an all-encompassing system. He was a researcher in the area of philosophy and history of science. Kuhn's paradigm has the same attributes as Fleck's thought style, but it is realized only in the area of science.

- 2 The second question. Fleck didn't see the difference between *normal science* and *proto-science*. Fleck wrote in German and Polish and used the words *Wissenschaft* and *nauka*. These words have different concepts than the English word *science*. This is why Fleck couldn't see the difference between *normal science* and *proto-science*. The demarcation between scientific cognition and other types of cognition in Fleck's conception isn't as strong as in Kuhn's one. Thought style must answer questions, which people have for the world. There are no strong rules for all types of thought styles. Mythologies, political ideologies, and scientific theories are thought styles, but every one of them has particular rules.
- 3 The third question is the role of thought style or paradigm in the creation of the outlook of members of a thought collective or scientific community. Fleck and Kuhn are sure that the outlook is only a product of community. Fleck wrote that most knowledge is a result of learning but not a result of discovery. If somebody wants to be a member of a thought collective, he has to learn the thought style. Kuhn presented the same opinion. He wrote that if somebody wants to be a scientist, he has to learn

релігійні базові переконання, політичні й соціальні ідеології, філософські системи тощо. Томас Кун не прагнув створити всеохопної системи. Він був дослідник у царині філософії та історії науки. Кунова «парадигма» має ті самі атрибути, що і Флеків «мисленнєвий стиль», але вона реалізується винятково у царині науки.

- 2 Друге питання. Людвік Флек не бачив різниці між *нормальною наукою* та *протонаукою*. Він писав німецькою і польською та вживав слова *Wissenschaft* і *nauka*. Ці слова мають інше значення, ніж англійське *science*. Саме тому Флек не міг бачити різниці між *нормальною наукою* та *протонаукою*. Розрізнення наукового пізнання й інших типів пізнання в концепції Людвіка Флека не є таким виразним, як у концепції Томаса Куна. Мисленнєвий стиль повинен відповідати на питання, які люди ставлять до світу. Немає чітких правил для всіх видів мисленнєвих стилів. Мітології, політичні ідеології та наукові теорії є мисленнєвими стилями, проте кожен із них має власні правила.
- 3 Третє питання стосується ролі мисленнєвого стилю чи парадигми у творенні світогляду членів мисленнєвого колективу або наукового співтовариства. Людвік Флек і Томас Кун були впевнені, що світогляд – це винятково колективний продукт. Флек писав, що більшість знань є результатом навчання, а не відкриття. Якщо хтось хоче бути членом мисленнєвого колективу, він повинен вивчити мисленнєвий стиль. Кун презентував такі самі переконання. Він писав: якщо хтось хоче

a paradigm and to work for it all his life. There is no scientist without a paradigm.

4 The fourth analogy between both systems is Fleck's thought collectives and Kuhn's scientific community. Fleck writes about two parts of thought collectives: an esoteric circle and an exoteric one. To the esoteric circle belong only the professionals who create the thought style. For example, only great academics belong to an academic thought collective. All other people who believe in this theory belong to the exoteric circle. The members of an exoteric circle don't give new ideas for the improvement of the thought style and don't protect it. Everyone is a member of many thought collectives, but they can belong to an esoteric circle in only one thought collective. Many people belong to an exoteric circle in different thought collectives, but are not a member of a single esoteric circle.

5 The fifth question. There's a difference between Fleck and Kuhn in the interpretation of scientific revolutions. Fleck didn't write about scientific revolutions or the turn of thought styles. This idea is very important for Kuhn but it isn't for Fleck. Kuhn found the idea of scientific revolutions in Alexandre Koyré's work.

бути науковцем, то повинен вивчити парадигму й ціле життя працювати заради неї. Не буває вчених, котрі би не вивчили парадигми.

4 Четверта аналогія між двома системами – це Флеків «мисленневий колектив» і Кунова «наукова революція». Людвік Флек писав про два сегменти мисленнєвого колективу: езотеричне коло й екзотеричне коло. До езотеричного кола належать лише професіонали, котрі творять мисленнєвий стиль. Наприклад, до академічного мисленнєвого колективу належать винятково великі вчені. Усі інші люди, котрі визнають їхні теорії, належать до екзотеричного кола. Члени екзотеричного кола не продукують нових ідей для поглиблення мисленнєвого стилю і не захищають його. Кожна людина є членом багатьох мисленневих колективів, але вона може належати до езотеричного кола тільки одного мисленнєвого колективу. Багато людей належать до екзотеричних кіл різних мисленневих колективів, але в жодному з них вони не є членами езотеричного кола.

5 П'яте питання. Є відмінність між Людвіком Флеком і Томасом Куном в інтерпретації наукової революції. Флек не писав про наукову революцію чи про зміни мисленневих стилів. Ця ідея була дуже важлива для Куна, проте не для Флека. Кун перейняв ідею наукових революцій із праць Александра Койре.